

MUZEJSKO PITANJE U ZAGREBU

MIŠLJENJE MUZEologa PROF. ĐURE SZABO-A U MATASIĆEVOJ

»NARODNOJ STARINI«

U najnovijem (33) broju zagrebačkog časopisa za historiju i etnografiju južnih Slavena »Narodnoj Starini«, koju uredjuje profesor povijesti na filozofskom fakultetu u Skoplju dr. Josip Matasović, veoma zaslužni hrvatski kulturni povjesnik, objelodanjuje ravnatelj Gradskoga muzeja u Zagrebu, muzeolog, povjesnik Zagreba i umjetničke prošlosti Hrvata prof. Đuro Szabo veoma značajan članak »Muzejska pitanja od jučer, danas i sutra«.

Grad Zagreb našao se pred veoma akutnim pitanjem naime, da nadje što prikladnije smještaje za svoje bogate zbirke, koje su sabrane u državnim odjeljenjima Hrvatskoga narodnog muzeja i u Gradskome muzeju. Prof. Szabo u svom se članku osvrće na mogućnosti što svrsishodnije izgradnje muzeja za Zagreb, koji već ima četvrt milijuna stanovnika. Prof. Szabo je proučio nacрте iz godine 1867. koje je tadašnja vlast izvršila u svrhu da se preudesi zgrada nekadašnjega madjaronskog kasina u Gornjem gradu za modernu kakvu instituciju bilo za palaču novoosnovane Jugoslavenske akademije bilo za kakvu knjižnicu. U vezi sa smještajem muzeja, sveučilišta i akademije donosi mišljenje Strossmayera, prikazuje diskusiju u Hrvatskom saboru itd. Od glavnoga razmještaja zagrebačkih muzeja prošlo je preko pola vijeka, pa je jasno, da se pitanje smještaja muzeja mora temeljito raspraviti. Na prijedloge da se na Zrinskom trgu izgradi velika muzejska zgrada odgovara prof. Szabo sasvim ispravno ovako:

Treba imati na umu, da se u cijelom tom teritoriju ne smije izgraditi nikakova druga zgrada, koja bi bila konkurencija Strossmayerovoj galeriji, jer ta palača ima ostati dominantnom. Nova zgrada muzeja na Zrinskom trgu značila bi propast toga najljepšega trga u Zagrebu. Sa Zrinskim trgovom ne smije se učiniti ono, što se na žalost i sramotu učinilo sa Tuškancem i Maksimirom.

Prof. Szabo osvrće se zatim na pitanje Umjetničkog paviljona i Muzeja grada Zagreba, koji je u jednom njegovu dijelu smješten. Umjetnički paviljon krasno je smješten i izvrsno pristaje u okolicu. S okolišem i sa dalekom pozadinom sve do gora daje vanredno skladnu sliku, tako, da

je do dana današnjega ostao toliko kritizirani paviljon sastavni dio pogleda na Zagreb. Stari Umjetnički paviljon solidno je izveden, tek se dva do tri zida u podzemlju moraju izolirati.

Stanje naših muzeja je bijednije, nego što je to bilo u godini 1866. Danas su muzeji pod starim krovovima i ne mogu se razvijati. Arheološki muzej smeta Jugoslavenskoj akademiji, a Muzej za umjetnost i umjetnički obrt smeta Obrtnoj školi. Etnografski je muzej smješten u tuđoj zgradi Komore; prostorije ostalih muzeja nisu nikako prikladne itd. Bilo kako se riješilo muzejsko pitanje prof. Szabo najodlučnije ustaje s neoborivim argumentima protiv nemoguće i štetne zamisli, da se podigne navodno veličajna muzejska zgrada na Zrinskom trgu. Tom bi se zgradom uistinu za uvijek uništio jedinstveni golemi trg usred grada.

Od gradskih muzeja najljepši je i najbolje opremljen muzej grada Varaždina (zahvaljujući Adolfu Wissertu i današnjem muzejskom ravnatelju prof. Krešimiru Filiću). Lijep je i vrijedan muzej u Slav. Požegi (uredio pok. prof. Julije Kempf). Muzej grada Zagreba uzeo je zadaću da spremi sve, što se tiče Zagreba i njegova razvitka. Provizorno je smješten u donjim prostorijama Umjetničkog paviljona, u kojem je bila velika kulturno-historička izložba u povodu milenija hrvatskog kraljevstva. Te prostorije nisu za muzej: one su i mračne i vlažne, a o daljem razvitku muzeja ne može biti ni govora, tako da se nedavno ostavina pok. dobrotvora ban. savjetnika Gustava Koritića morala odstupiti varaždinskom muzeju. – Knjižnica i arhiv Gradskog muzeja ne može se takodjer razvijati. Za gradnju muzeja predviđala se kroz nekoliko godina u proračunu svota po pola milijuna dinara, ali je sada i to brisano, a provizorij s Gradskim muzejom i dalje traje. Htjelo se graditi novi muzej, ali novaca nema, jer su ti novci upotrebljeni za druge svrhe. Prof. Szabo na kraju predlaže da se stari Umjetnički paviljon preudesi za svrhe Muzeja. Dobri stručnjaci i arhitekti, kakvih u Zagrebu ima dosta, zacijelo bi izvršili taj zadatak na opće zadovoljstvo.

(ie)